

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	Sędzia Grażyna Łazowska
Protokolant	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2020 r. w Gliwicach

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury i ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 1 sierpnia 2018 r. **nr** (...)

z dnia 11 września 2018 r. **nr** (...)

z dnia 11 września 2018 r. **nr** (...)-2018

1) zmienia częściowo zaskarżoną decyzję z 11 września 2018 roku nr (...) -2018 w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu prawo do ustalenia wysokości kapitału początkowego z uwzględnieniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru za lata 1972-1980, 1982-1983, 1989-1993, 1995-1998 wynoszącym 68,91%;

2) zmienia częściowo zaskarżone decyzje z 1 sierpnia 2018 roku i 11 września 2018 roku nr (...) w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu prawo do obliczenia emerytury przy przyjęciu, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za lata 1972-1980, 1982-1983, 1989-1993, 1995-1998 wynosi 68,91%;

3) umarza postępowanie w zakresie odwołania od decyzji z 11 września 2018 roku nr (...) -2018 z w zakresie uwzględnionym decyzją z 5 listopada 2018 roku;

4) umarza postępowanie w zakresie odwołania od decyzji z 11 września 2018 roku nr (...) z w zakresie uwzględnionym decyzją z 6 listopada 2018 roku;

5) oddala odwołania w pozostałym zakresie;

6) zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) Sędzia Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIIIU 2645/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 1 sierpnia 2018r. nr (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał ubezpieczonemu A. S. prawo do emerytury od 1 lipca 2018r.

Decyzją z 11 września 2018r. nr (...) organ rentowy na podstawie art.114 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił prawa do przeliczenia emerytury, ponieważ przedstawione dowody nie mają wpływu na wysokość świadczenia.

Decyzją z 11 września 2018r. nr (...) -2018 organ rentowy odmówił ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r., ponieważ przedłożone dowody nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego.

W odwołaniu od decyzji z 1 sierpnia 2018r. ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy oraz obciążenie organu rentowego kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, że kwestionuje emeryturę w części ustalającej jej wysokość w zakresie przyjęcia przez organ rentowy wynagrodzenia minimalnego za okres zatrudnienia w KWK (...), KWK (...) oraz (...) Usługowej Spółdzielni Pracy.

W odwołaniu od decyzji z 11 września 2018r. organ rentowy domagał się zmiany zaskarżonych decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy oraz obciążenie organu rentowego kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Do odwołania ubezpieczony załączył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 25 września 2018r. dotyczące wynagrodzenia za 1989r. z tytułu zatrudnienia w KWK (...).

Organ rentowy w odpowiedziach na odwołania wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonych decyzjach.

Sąd połączył sprawy do wspólnego rozpoznania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 30 lipca 2018r. organ rentowy ustalił dla ubezpieczonego A. S. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest od 1 stycznia 1989r. do 31 grudnia 1998r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 48,61%.

Decyzją zaskarżoną z 1 sierpnia 2018r. nr (...) organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 lipca 2018r., to jest od miesiąca zgłoszenia wniosku.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca

poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę:

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji – 70 023,43 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 352393,13 zł,
- średnie dalsze trwanie życia – 217,00 m-cy,
- wyliczona kwota emerytury wynosi 1 946,62 zł.

W dniu 5 września 2018r. ubezpieczony złożył wniosek o ponowne przeliczenie podstawy wymiaru kapitału początkowego i emerytury przedkładając zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 30 sierpnia 2018r. sporządzone przez Spółkę (...) S.A. w B. za 1980r. oraz pismo tejże Spółki, że w zasobach archiwalnych brak jest dokumentacji płacowej sprzed 1980r.

W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy wydał decyzje zaskarżone z 11 września 2018r. nr (...)–2018 oraz (...).

Następnie, w związku z załączeniem przez ubezpieczonego do odwołania zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu dotyczącego zatrudnienia w KWK (...) od 2 stycznia 1989r. do 29 lipca 1989r., decyzją z 5 listopada 2018r. organ rentowy ponownie ustalił kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest od 1 stycznia 1989r. do 31 grudnia 1998r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 51,29%.

Decyzją z 6 listopada 2018r., w związku z przeliczeniem kapitału początkowego, organ rentowy przeliczył emeryturę od 1 lipca 2018r., to jest od nabycia uprawnień.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę:

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji – 70 023,43 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 361373,49 zł,
- średnie dalsze trwanie życia – 217,00 m-cy,
- wyliczona kwota emerytury wynosi 1 988,00 zł.

Ubezpieczony był zatrudniony:

- od 4 sierpnia 1972r. do 31 maja 1980r. w KWK (...) na stanowisku robotnika niewykwalifikowanego pod ziemią i od 29 lipca 1974r. jako spawacz,
- od 10 czerwca 1980r. do 31 grudnia 1988r. w (...) Usługowej Spółdzielni Pracy ostatnio jako kierownik zakładu usługowego – szewc.

Za powyższe lata organ rentowy wobec braku dokumentacji płacowej przyjął wynagrodzenia minimalne.

Na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu emerytur, kapitału początkowego

i rent wyrównawczych J. C. Sąd ustalił wynagrodzenia ubezpieczonego za lata spornego zatrudnienia od 4 sierpnia 1972r. do 31 grudnia 1979r. w KWK (...) oraz od 10 czerwca 1980r. do 31 grudnia 1988r. w (...) Usługowej Spółdzielni Pracy

w G. oraz ustalił wysokość podstawy wymiaru kapitału początkowego w najkorzystniejszym wariantcie.

Do ustalenia wysokości wynagrodzeń ubezpieczonego z lat 1972 - 1979 uwzględniono wynagrodzenie zasadnicze, deputat węglowy, pojedynczą Kartę Górnika oraz nie uwzględniono dodatku zmianowego i nocnego. Wynagrodzenia te wyniosły:

- 1972r. - 10 203,73 zł;

- 1973r. - 28 734,21 zł;

- 1974r. - 50 565,24 zł;

- 1975r. - 55 320,03 zł;

- 1976r. - 55 655,04 zł;

- 1977r. - 56 492,04 zł;

- 1978r. - 57 296,03 zł;

- 1979r. - 62 109,24 zł;

Odnośnie wynagrodzenia w (...) Usługowej Spółdzielni Pracy przyjęto wynagrodzenie zasadnicze wynikające z akt osobowych ubezpieczonego.

Wyliczenie wskaźnika podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych:

Lp.	za rok kalendarzowy	zarobki-dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (w zł)	kwota rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego za rok kalendarzowy (w zł)	stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy (w %)
1	1972	10 203,73	30 108,00	33,89
2	1973	28 734,21	33 576,00	85,57
3	1974	50 565,24	38 220,00	132,30
4	1975	55 320,03	46 956,00	117,81
5	1976	55 655,04	51 372,00	108,33

6	<u>1977</u>	<u>56 492,04</u>	<u>55 152,00</u>	<u>102,42</u>
7	<u>1978</u>	<u>57 296,03</u>	<u>58 644,00</u>	<u>97,70</u>
8	<u>1979</u>	<u>62 109,24</u>	<u>63 924,00</u>	<u>97,16</u>
9	<u>1980</u>	<u>61 751,17</u>	<u>72 480,00</u>	<u>85,20</u>
10	<u>1982</u>	<u>48 000,00</u>	<u>139 572,00</u>	<u>34,39</u>
II	<u>1983</u>	<u>64 800,00</u>	<u>173 700,00</u>	<u>37,31</u>
12	<u>1989</u>	<u>1 332 582,00</u>	<u>2 481 096,00</u>	<u>53,71</u>
13	<u>1990</u>	<u>4 615 144,00</u>	<u>12 355 644,00</u>	<u>37,35</u>
14	<u>1991</u>	<u>10 949 221,00</u>	<u>21 240 000,00</u>	<u>51,55</u>
15	<u>1992</u>	<u>16 141 200,00</u>	<u>35 220 000,00</u>	<u>45,83</u>
16	<u>1993</u>	<u>21 495 600,00</u>	<u>47 940 000,00</u>	<u>44,84</u>
17	<u>1995</u>	<u>4 261,73</u>	<u>8 431,44</u>	<u>50,55</u>
18	<u>1996</u>	<u>5 586,43</u>	<u>10 476,00</u>	<u>53,33</u>
19	<u>1997</u>	<u>6 576,86</u>	<u>12 743,16</u>	<u>51,61</u>
20	<u>1998</u>	<u>8 540,62</u>	<u>14 873,88</u>	<u>57,42</u>
SUMA:				
<i>Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury</i>	<i>68,91%</i>			

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zawartej w aktach organu rentowego, aktach osobowych ubezpieczonego z tytułu zatrudnienia w KWK (...), KWK

(...), (...) Usługowej Spółdzielni Pracy w G., opinii biegłego J. C. (opinia główna k.35 – 47 akt, opinie uzupełniające k.66 – 75 i 88 – 101 akt).

Sąd podzielił opinię biegłego sądowego J. C. po jej skorygowaniu zgodnie z zastrzeżeniami organu rentowego w zakresie przyjęcia wynagrodzeń wg Tabeli A, uwzględnienia pojedynczej Karty Górnika i braku uwzględniania dodatków zmianowych oraz dodatku nocnego, gdyż została ona sporządzona w oparciu o fachową i specjalistyczną wiedzę, zgodnie ze zleceniem Sądu, na podstawie całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji, w tym zawartej w aktach osobowych ubezpieczonego, a także przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów płacowych. Biegły w sposób czytelny i precyzyjny dokonał obliczeń, wskazując przy tym dokładnie na jakiej podstawie dokonał poszczególnych założeń. Z opinii tej, po jej skorygowaniu jw. wynika, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego z okresu najkorzystniejszych 20 lat kalendarzowych wybranych z okresu ubezpieczenia do 1998r. wynosi 68,91%.

W tym miejscu podkreślić należy, że Sąd podziela stanowisko organu rentowego, że w sytuacji braku kompletnej dokumentacji płacowej możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego nie może być hipotetyczna, czyli oparta na wielu założeniach, niedających się obecnie zweryfikować. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające np. z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Zaliczenie nieudokumentowanych składników podstawy wymiaru składek (składników wynagrodzenia) mogących mieć wpływ na wzrost świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1998r., II UKN 440/97). Z tego też względu wobec braku ewidencji czasu pracy, braku informacji o ewentualnych zwolnieniach lekarskich brak było podstaw do uwzględnienia dodatków zmianowych, dodatku nocnego, a także podwójnej Karty Górnika. Sąd uznał za zasadne przyjęcie wynagrodzeń wyliczonych wg. Tabeli A, co też biegły ostatecznie przyjął w opinii uzupełniającej z 23 listopada 2019r., której ubezpieczony nie kwestionował. Słusznie zauważył organ rentowy, że w sytuacji, gdy brak jest możliwości udowodnienia w jakich konkretnie okresach obowiązywały w KWK (...) poszczególne tabele wynagrodzeń A, B i C oraz braku określenia w aktach osobowych, według jakiej tabeli był wynagradzany ubezpieczony należy przyjąć wynagrodzenia wg Tabeli A.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c pominął dalsze dowody zgłoszone przez ubezpieczonego o przesłuchanie świadków i ubezpieczonego, gdyż wobec powołanych powyżej okoliczności, pozostają one bez wpływu na wynik postępowania. Zeznania świadków i strony nie stanowią miarodajnego dowodu na okoliczność rzeczywiście uzyskiwanych zarobków.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego A. S. zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Ubezpieczony ma przyznaną emeryturę na podstawie art.24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020r., poz.53) i wyliczoną zgodnie z art.25 i art.26 tejsze ustawy.

Zgodnie z art.24 ust.1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w ust.1a i ust.1b.

Podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173 – 175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie (art.25 ust.1 ustawy emerytalnej).

W myśl art.26 ust.1 tej ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego.

Zgodnie z art.173 ust.1, ust.2 i ust.3 ustawy emerytalnej dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy przed dniem w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art.174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy.

Stosownie do art.174 ust.1 kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art.53, z uwzględnieniem ust.2 – 12. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art.15, 16, 17 ust.1 i 3 oraz art.18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu).

Zdaniem Sądu w toku postępowania sądowego kwestia pobieranego wynagrodzenia musi być udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja dotycząca konkretnego pracownika stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym, a nie np. zeznania świadków, twierdzenia ubezpieczonego, gdy stosunek pracy ma charakter indywidualny, określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone między pracodawcą i konkretnym pracownikiem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lipca 2007r. I UK 36/07, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 4 czerwca 2014r. III AUa 1136/13).

W niniejszej sprawie Sąd zwrócił się do biegłego sądowego J. C.

o odtworzenie potencjalnych wynagrodzeń ubezpieczonego za lata spornego zatrudnienia w KWK (...) i w (...) Usługowej Spółdzielni Pracy w G., co do których nie dysponuje on dokumentacją płacową, a to przy uwzględnieniu zachowanej dokumentacji zawartej w aktach osobowych oraz mając na względzie przepisy płacowe.

Na podstawie opinii biegłego, po jej skorygowaniu zgodnie z zastrzeżeniami organu rentowego, Sąd ustalił wynagrodzenia za lata sporne i następnie ustalił także wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przy uwzględnieniu odtworzonych wynagrodzeń, który wyniósł 68,91% i został wyliczony z 20 najkorzystniejszych lat do 1998r., to jest 1972 – 1980, 1982 – 1983, 1989 – 1993, 1995 – 1998.

W konsekwencji zmiany wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego zmianie ulegnie wysokość emerytury ubezpieczonego obliczonej z uwzględnieniem tego kapitału.

Zajmując takie stanowisko Sąd z mocy art.477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje w pkt 1 i 2 wyroku, a mianowicie:

- w pkt 1 zmienił częściowo zaskarżoną decyzję z 11 września 2018r. nr (...) -2018 w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do ustalenia wysokości kapitału początkowego z uwzględnieniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru za lata 1972 – 1980, 1982 – 1983, 1989 – 1993, 1995 – 1998 wynoszącym 68,91%,

- w pkt 2 zmienił częściowo zaskarżone decyzje z 1 sierpnia 2018r. i 11 września 2018r. nr (...) w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do obliczenia emerytury przy przyjęciu, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za lata 1972 – 1980, 1982 – 1983, 1989 – 1993, 1995 – 1998 wyniósł 68,91%.

W pkt 3 i 4 wyroku Sąd na podstawie art.477¹³ k.p.c. umorzył postępowanie w zakresie odwołania od decyzji z 11 września 2018r. nr (...) -2018 w zakresie uwzględnionym decyzją z 5 listopada 2018r. oraz w zakresie odwołania od decyzji z 11 września 2018r. nr (...) w zakresie uwzględnionym decyzją z 6 listopada 2018r., wobec częściowego zaspokojenia roszczenia a to uwzględnienia zarobków z KWK (...) wykazanych w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 25 września 2018r.

W pkt 5 Sąd z mocy art.477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania w pozostałym zakresie – przyjęcia wynagrodzeń w wyższej wysokości.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. i §9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r., poz.265) – dwie sprawy x 180 zł.

(-) Sędzia Grażyna Łazowska